

Sygn. akt I CSK 4403/22

## POSTANOWIENIE

Dnia 16 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa Miasta Stołecznego Warszawy  
przeciwko M. J., J. J.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym 16 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,  
na skutek skargi kasacyjnej J. J.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 16 września 2021 r., sygn. akt VI ACa 344/18,

**1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanego do rozpoznania,**

**2) zasądza od pozwanego J. J. na rzecz powoda koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2700 (dwa tysiące siedemset) zł**

### UZASADNIENIE

Wyrokiem z 8 września 2017 r. Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie zasądził od pozwanych M. J. i J. J. łącznie na rzecz powoda miasta stołecznego Warszawy kwotę 127 684,94 zł. z odsetkami ustawowymi z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części bliżej opisanej nieruchomości powoda, objętej księgą wieczystą [...] w okresie od 1 lipca 2010 r. do 15 maja 2013 r. Po rozpoznaniu apelacji pozwanych, wyrokiem z 16 września 2021 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił zaskarżony wyrok częściowo w ten sposób, że zasądził od każdego z pozwanych na rzecz powoda z osobna kwoty po 63 842,47

zł., oddalając powództwo w pozostałej części wobec każdego z pozwanych. Pozwany J. J. wniósł skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. wynikające z zaniechania zawieszenia przedmiotowego postępowania w sytuacji toczącego się przed Biurem Spraw Dekretowych m.st. Warszawy postępowania w sprawie rozpoznania wniosku o zwrot nieruchomości i ustanowienie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w W. ul. [...], pomimo że wynik toczącego się postępowania administracyjnego ma wpływ na wynik przedmiotowej sprawy. Sąd Apelacyjny naruszył także w stopniu rażącym art. 321 § 1 k.p.c., ponieważ świadczenie zasądzone w równych częściach od każdego z pozwanych nie jest tym samym świadczeniem, którego domagał się powód, wnosząc o zasądzenie na jego rzecz świadczenia solidarnego. Sąd Apelacyjny dopuścił się

także rażącego naruszenia art. 715 k.c., ponieważ sprzecznie z tym przepisem uznał, że powód skutecznie wypowiedział łączący strony stosunek użyczenia, którego podstawą było pismo Urzędu Dzielnicowego Warszawa Praga-Północ z 26 listopada 1980 r. wskazujące, że teren objęty pozwem będzie użytkowany do czasu realizacji inwestycji miejskiej bez opłacania czynszu dzierżawnego. Przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że doszło do rozwiązania stosunku prawnego łączącego strony postępowania było także, w ocenie skarżącego, sprzeczne z art. 365<sup>1</sup> k.c., który to przepis nie dotyczy zobowiązań terminowych, a ich wypowiedzenie jest możliwe tylko w przypadkach przewidzianych w ustawie. W tej sytuacji, wobec niewygaśnięcia stosunku użyczenia gruntu, Sąd Apelacyjny naruszył również w stopniu rażącym art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c. zasądzając od pozwanego na rzecz właściciela nieruchomości należność z tytułu jej bezumownego korzystania..

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na przyczynie objętej art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. nakłada na skarżącego powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Należy też przypomnieć, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skarżący nie spełnił przedstawionych wyżej wymagań. Skonfrontowanie argumentacji przedstawionej we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z motywami wyroku Sądu Apelacyjnego nie potwierdza tezy pozwanego o ewidentnej wadliwości zaskarżonego orzeczenia. Wskazując na rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 177 § 1 pkt 1 i 3 k.p.c. skarżący nie odniósł się w żaden sposób do wyrażonej w uzasadnieniu wyroku, umotywowanej oceny Sądu Apelacyjnego, że toczące się postępowanie administracyjne nie ma wpływu na rozstrzygnięcie w tej sprawie, oceny opartej na wskazanych przez Sąd

dowodach z dokumentów w postaci wyroków Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 30 listopada 2017 r., I SA/WA 984/17 i Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 marca 2019 r., I OSK 1772/18 z uzasadnieniami. W orzeczeniach tych, w sposób wiążący dla organów administracyjnych prowadzących dalsze postępowanie, przesądzono, że pozwany nie może być traktowany jako następca prawny byłych właścicieli nieruchomości (art. 153 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi - t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 259). Argumentacja skarżącego ogranicza się w zasadzie w tym zakresie do stwierdzenia, że w jego ocenie odniesienie się do zasadności żądania strony powodowej nie było prawnie możliwe do czasu rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy administracyjnej ani toczącej się przed Sądem Rejonowym dla Warszawy Pragi-Północ w Warszawie sprawy o wydanie nieruchomości. Skarżący jednak pomija także, że przedmiotowe roszczenie o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości dotyczy lat 2010-2013 r., na co również wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Nie ma także podstaw do przyjęcia, że skarga jest oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie art. 321 § 1 k.p.c. polegające na zasądzeniu świadczenia pieniężnego od każdego z pozwanych w równych częściach (*pro rata parte*) w sytuacji, w której powód domagał się zasądzenia od nich tego świadczenia solidarnie. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że ocena, czy doszło do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c., wymaga określenia stosunku, w jakim pozostaje rozstrzygnięcie sądu do zgłoszonego przez powoda żądania. Wyrazem obowiązywania wiążącej sąd zasady dyspozycyjności, przewidzianej w art. 321 § 1 k.p.c., jest zakaz orzekania o czymś innym niż żądał powód, w innym rozmiarze oraz na innej podstawie faktycznej niż przedstawiona przez powoda (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2006 r., IV CK 276/05; z 12 października 2016 r., II CSK 14/16 oraz z 28 marca 2014 r., III CSK 156/13). Do zakresu kognicji sądu drugiej instancji należy natomiast dokonanie samodzielnie oceny jurydycznej dochodzonego żądania i ustalenia podstawy prawnej orzeczenia, niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, Nr 6, poz. 55). W orzecznictwie Sądu Najwyższego

wskazano także, że do sfery prawa materialnego należy określenie charakteru zobowiązania kilku pozwanych względem powoda - solidarnie, czy w określonych częściach, a zatem dopuszczalna jest ingerencja sądu w treść żądania w odniesieniu do tej kwestii. Niemniej jednak z punktu widzenia zasady dyspozycyjności istotne jest, aby została zachowana tożsamość przedmiotu żądania, jego zakresu i podstawy faktycznej uzasadniającej jego uwzględnienie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 23 listopada 2018 r., II CNP 54/17.). Skoro w niniejszej sprawie wyrokiem Sądu drugiej instancji zasądzono na rzecz powoda żądane świadczenie pieniężne z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie ze spornej nieruchomości, w jego granicach, na podstawie faktycznej przedstawionej w pozwie, nie doszło, wbrew twierdzeniom skarżącego, do naruszenia art. 321 § 1 k.p.c. Skarżący nie wykazał także podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w związku z naruszeniem przez Sąd Apelacyjny przepisów prawa materialnego: art. 715 k.c., art. 365<sup>1</sup> k.c. oraz art. 225 w zw. z art. 224 § 2 k.c.. Przedstawiona w tym zakresie we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania argumentacja pozostaje w oderwaniu od ustaleń faktycznych poczynionych przez Sądy meriti, którymi Sąd Najwyższy jest w postępowaniu kasacyjnym związany (art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.). Skarżący pomija w szczególności treści powyższego pisma, a także ustalenia co do relacji stron w latach 2005-2006. W orzecnictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono ponadto, że oznaczenie czasu trwania umowy wyraża się w zastrzeżeniu terminu, zaś zastrzeżenie terminu wiąże powstanie lub ustanie skutków czynności prawnej ze zdarzeniem przyszłym i pewnym. Pewność co do nadejścia zdarzenia przyszłego (końcowego), nieodzowna przy zastrzeżeniu terminu, stanowi element odróżniający w stosunku do warunku rozwiązującego (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2003 r., II CKN 6/01, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 114). Termin nie musi być oznaczony co do dnia, ale może być określony zdarzeniem, którego wystąpienie w przyszłości - według rozsądnych oczekiwań - jest oczywiście pewne, czym różni się on od warunku będącego zdarzeniem przyszłym i niepewnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2019 r., V CSK 70/18) Nie można zatem zgodzić się z zapatrywaniem skarżącego, według którego nieskuteczność dokonanego przez

powoda wypowiedzenia zawartej w sposób konkludentny umowy użyczenia miała wynikać z okoliczności, że umowa ta została zawarta na czas oznaczony.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz powodowa, który wniósł w terminie odpowiedź na skargę kasacyjną, orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i art. 99 w zw. z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

